

Brown Swiss

"Vida höfter är viktiga för benställningen. Det ger plats för juvret och bidrar till lätta födslar", säger Joost van der Horst.

"Harmonisk kroppsbyggnad ska inte underskattas"

En bra exteriör är grunden till bra funktion och hållbarhet. Detta tog Bill Weeks fasta på då han tidigt på 1950-talet introducerade sitt system för att klassificera mjölkkor.

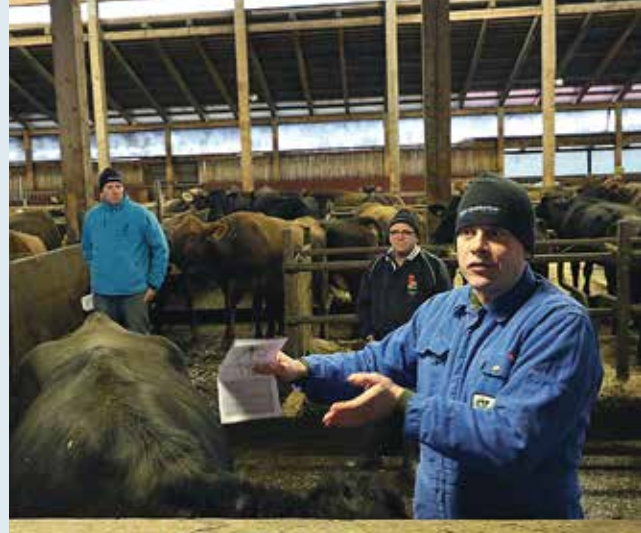
Av Ulf C Nilsson

Även huvudformen bidrar till korns funktion. Ett brett huvud med rejäla käkmuskler bidrar till foderintaget. "Viktigt är också att näsborrarna är vida, för det underlättar andningen och syresättningen", poängterar Joost van der Horst

”En bred bringa ger en rak benställning. Fint rundade revben ger plats för vommen, kalven och andra organ. Men bröstets djup är också en bidragande faktor till utrymmet för hjärta och lungor, vilket också måste tas med i analysen”, säger Joost van der Horst.

”Längden på kon ska bedömas i förhållande till helheten, så att djuret håller ihop bra. Korta och kompakta djur håller bra, men de ska samtidigt inte vara för korta”, säger Joost van der Horst.

sitt arbete som klassificeringsinspektör i Holstein Friesian-sällskapet i USA utnyttjade Bill Weeks sitt fotografiska minne för att se hur avkomman till olika kor artade sig. Detta ledde till utvecklandet av Weeks Analysis, eller aAa-systemet.

Till att börja med klassificerade Weeks djuren i två kategorier, runda eller vassa. Med tiden blev det tre underklasser i vardera och det är detta som aAa-metoden än idag grundar sig på. Varför blev avkomman till en bra ko sällan lika lyckad som sin mor även när fadern var en tjur av hög kvalitet?

VÄLANVÄNT SYSTEM

Med tiden kunde Bill Weeks konstatera att en ”vass” ko fick bäst kalv med en rund tjur och tvärtom. Tillsammans med sin far började han tillämpa sina tankegångar på de egna gårdarna inom Holsteinaveln. Resultatet blev så lyckat att andra ledande mjölkproducenter började köpa deras djur och började be honom hjälpa till att analysera deras besättningar. Nu är systemet utbrett över hela USA och har även fått fäste i Europa, främst Holland.

Skandinaviens ende Weeks-analytiker är Joost van der Horst i Danmark och vid en Brown Swiss avelsträff i Dalstorp delade han med sig av sitt kunnande.

DE SEX KVALITETSKLASSERNA I WEEKS-SYSTEMET ÄR:

- 1 Dairy - Mjölkningsegenskaper, som snabb nedsläppning och hög produktion i förhållande till kroppstorlek.
- 2 Tall - Snabbväxande och med högt ansatt elastiskt juver som är lätt att mjölka och vårda.

- 3 Open - Plats för juvret, lätta kalvningar, längre fruktbarhet och smidiga rörelser.
- 4 Strong - Storvuxen med plats för hjärta och lungor, friska juver, lungor, ben och klövar.
- 5 Smooth - Lättmjölkad, färre skador på juver och ben, ökad aptit och rymlighet.
- 6 Style - Uppmärksam karaktär, jämn bäckenstruktur, mindre klövvård och solida ben.

”Framförallt är det viktigt att undvika att förstärka bristerna”

KOMPENSERA

”Alla dessa kvaliteter är bra, det är därför de kallas kvaliteter. De är viktiga att ta hänsyn till eftersom varje form har en funktion. Men en bra ko ska alltså ha lite av alla dessa egenskaper. Saknas något ska den tjur som väljs kompensera detta, istället för att bidra med något som kon redan har”, poängterade Joost.

Till en överlag smal ko ska alltså en bred tjur väljas och så vidare. Alla de sex numererade egenskaperna bedöms och resultatet blir en nummerserie.

MINIMERA BRISTERNA

Är då till exempel 561 de egenskaper som bedöms vara minst framträdande, med 5 som tydligast på en ko med smalt

kors och därmed trångt bäcken och ansträngd benställning, så är det en tjur med just kombinationen 561 som ska väljas.

”Ju mer extremt definierat ett djur är, desto lättare är det att bedöma det. Genom att tillföra rätt korsningsegenskaper får avkomman ett längre produktivt liv och håller bättre. Framförallt är det viktigt att undvika att förstärka bristerna.”

EN BEDÖMNING RÄCKER

Att exempelvis enbart fokusera på hög mjölkavkastning leder till sist till att djuren får problem med funktionen, så det man ska sträva mot är en naturlig balans mellan form och funktion.

Joost van der Horst är än så länge ensam i Norden som klassificerar och är ständigt på resande fot.

”Jag ser gärna att mjölkbonden är med vid klassificeringen, så att jag kan förklara vad det är jag ser hos djuren. Det räcker med en gång under kons livslängd. Bedömningen kan göras redan när den är ung kviga.”

Idag finns en rad tjurstationer anslutna till systemet och utbudet av Weeks-klassade tjurar ökar hela tiden.

”Metoden används idag i 25 länder och omkring 220 000 kor och 3 500 tjurar blir årligen aAa-analyserade.” <<

”En bra ko ska alltså ha lite av alla dessa egenskaper”